

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI ORIENTUES PËR EFEKT TESTIMI TË APLIKANTËVE TË LËNDËS
MATEMATIKË
2014**

1. HYRJE

Programi orientues për efekt testimi të aplikantëve të lëndës së Matematikës është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Matematikës në përgatitjen për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MASH-i ka vendosur për aplikantët që testohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi dhe të lëndës së Matematikës në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës sipas programeve lëndore përkatëse.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për efekt testimi të aplikantëve të matematikës është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh dy qëllime kryesore:

- të ofrohet si një program orientues për t’u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së Matematikës në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe

¹ Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;

- të ofrohet si një program i detyruar, veçanërisht për aplikantët për të përballuar me sukses kërkesat që ka ky testim.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e kompetencave profesionale të kuadrit mësimit, për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimit të suksesshëm.
- Rritjen e aftësive në fushën pedagogjike për mësimit strategjike, për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave për vlerësimin e nxënësve etj.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Demonstrimin konkret të njohurive dhe aftësive matematikore.
- Rritjen e kompetencave në përdorimin e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit në mësimit bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për efekt testimi të aplikantëve të matematikës është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për secilën fushë, përpos kompetencave profesionale, janë renditur edhe njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së Matematikës që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit. Përshkallëzimi i njohurive dhe aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij, si dhe çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat dhe rezultatet që priten të zotërojnë mësuesit në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese në funksion të tyre.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fusha : Dokumentet zyrtare

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor	
Rezultatet Mësuesi i matematikës duhet të jetë i aftë: • të shpjegojë ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • të zbatojë legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • të zbatojë legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për funksionimin e strukturave organizative të shkollës; • të zbatojë legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; • të demonstrojë zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; • të zbatojë etikën profesionale të mësuesit; • të respektojë të drejtat dhe liritë e nxënësit; • të respektojë detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • të zbatojë rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit.	• Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. • Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), Nr 343, datë 19.08.2013. • Kodi Etik 2013 • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 , "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 , "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 , "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor" • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007, "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore" • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar", i ndryshuar me Udhëzimin 16.10.2014. • Udhëzime për vlerësimin e nxënësit • "Kualifikimi i mësuesve" – Teste 2008, 2009, 2010", IKT • Kuadri normativ dhe rregullues i veprimtarisë së institucioneve arsimore pasqyruar në Udhëzimin Nr. 23, date 08 .08.2014, "Për vitin shkollor 2014 - 2015 në Sistemin Arsimor Prauniversitar", sipas specifikave të profilit.

Fusha: Programet lëndore

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi me efektivitet i programeve të	

matematikës në shkollë	
Rezultatet	
Mësuesi i matematikës duhet të jetë i aftë: • të zbatojë programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; • të përdorë, me krijueshmëri, programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; • të përdorë me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; • të gjejë ose të hartojë materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; • të gjejë ose të hartojë materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; • të hartojë objektiva për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me objektivat e programit; • të kategorizojë objektivat e programit sipas shkallëve të taksonomisë së Blumit; • të hartojë objektiva specifike që u përgjigjen niveleve të ndryshme të nxënësve; • të tregojë koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të matematikës); • të shpjegojë përdorimin e objektivave të programit për vlerësimin e nxënësve; • të shpjegojë parimet e hartimit të një testi; • të shpjegojë lidhjen program-tekst nxënësi; • të përzgjedhë mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit; • të planifikojë një orë mësimore me të gjitha hapat e njëpasnjëshëm; • të sigurojë informacion që demonstroi lidhjen e matematikës me shkencat e tjera dhe me jetën reale.	• Programet aktuale lëndore të matematikës për arsimin parauniversitar (1-9 dhe 10-12) • Kurrikula e arsimit nëntë vjeçar, Matematika, “Udhëzues për mësuesit”, IKS, 2006 • Udhëzuesi lëndor i matematikës së gjimnazit, IKT, 2009 • Module për mësuesit e matematikës, ISP, 2003, 2004 • Objektivat e arritjeve të kapitullit (linjës), QTKA, Nëntor 2007. • Hartimi i objektivave të arritjes së nxënësve, IKT, 2008 • Udhëzuesi kurrikular i gjimnazit, IZHA, 2010
Fusha: Aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK në mësimdhënie-nxënie	
Kompetenca I	

Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e matematikës Kompetenca II Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e matematikës	Literatura e rekomanduar
Rezultatet Mësuesi i matematikës duhet të jetë i aftë: të përshtatë punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; të demonstrojë respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; të identifikojë nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); të planifikojë punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të vecanta; të demonstrojë qëndrim pozitiv ndaj shkencës dhe lëndës së Matematikës; të edukojë te nxënësit një qëndrim pozitiv ndaj lëndës së Matematikës; të motivojë nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelsat e progresit të tyre; të dallojë mënyrat e nxënies dhe të përshtasë mësimdhënien me to; të krijojë mjedis mësimor të përshtatshëm, motivues dhe të kënaqshëm për nxënësit.	Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin, metodologjinë e mësimdhënies së matematikës. Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimi, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimi.
të përzgjedhë metodat, strategjitë dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; të përdorë metoda e strategji që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; të përdorë metoda e strategji që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; të përdorë metoda e strategji që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; të përdorë strategji të ndryshme të zgjidhjes problemore; të përzgjedhë metoda teknika e strategji të cilat zhvillojnë arsyetimin dhe komunikimin matematik;	

të zbatojë metoda e strategji që edukojnë një qëndrim pozitiv ndaj lëndës së Matematikës.	
Kompetenca III Përdorimi i teknologjinë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në matematikë	Literatura e rekomanduar
Rezultatet Mësuesi i matematikës duhet të jetë i aftë: të prezantojë materiale matematikore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Poëer Point, Excel, Math Type në Ëord; të nxitë nxënësit të bëjnë prezantime në matematikë duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; të gjejë dhe të përdorë materiale nga Ëebsite për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënien-nxënien; të përfshijë nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së Matematikës apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthurren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga ëebsite.	Tekstet e informatikës për nxënësit dhe mësuesit

Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; të silltet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.	Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar Publik dhe Privat. Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.
Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

Fusha: Përmbajtja shkencore e lëndës	
Kompetenca Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së Matematikës	Literatura e rekomanduar
Rezultatet Mësuesi i matematikës duhet të jetë i aftë: të dallojë konceptet dhe shprehjet kryesore me të cilat operon lënda e Matematikës në 1-9/10-12; të përshkruajë mënyrën e formimit të koncepteve matematikore 1-9/10-12; të përshkruajë zhvillimin vertikal, nga njëri vit në tjetrin, të koncepteve dhe shprehjeve; të dallojë ndërvarësinë e koncepteve matematikore nga njëri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera; të zgjidhë me saktësi dhe me mënyra të ndryshme situata problemore matematike të cilat përdorin konceptet dhe aftësitë e programeve 1-9/10-12; të mbledhë informacion të saktë e bindës për nxënësit e tij rreth vlerave përdoruese të matematikës në shkencat tjera dhe në jetën e përditshme.	Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.